

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L. 1.250
Letna naročnina L. 2.500
Letna inozemstvo L. 3.500
Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XVIII. - Štev. 26 (904)

Gorica - četrtek, 30. junija 1966 - Trst

Posamezna številka L. 50

OB KONCU ŠOLSKEGA LETA - pred istimi nesrečnimi vprašanji

Solska vrata so se zaprla in vesela mladina odhaja na zaslužene počitnice. Za šolskimi klopmi so ostali le še maturanti, ki se bodo morali sredi hude poletne vročine spoprijeti v odločilni preizkušnji. Kot smo zadovoljni z uspehi, ki so izraz učenčeve marljivosti, tako pričakujemo, da bodo tudi maturanti srečno in z uspehom prestali vročo preizkušnjo. Nedavno smo slišali iz ust šolskega skrbnika dr. Tavelle, da se slovenska šola lepo razvija, da so njeni uspehi vedno boljši, da predsedniki, ki prihajajo k velikim maturam, dajejo vedno lepša poročila itd. Tako izjava nam je všeč, ker vidimo v njej skrb za razvoj šole. Toda šola niso le učenci, štiri šolske stene in učitelji. Šola je ustanova, ki mora posredovati znanje in vzgojo iz roda v rod. Slovenska šola v Italiji pa ima še posebno nalogo, ki je mnogo težja in še bolj odgovorna, kot pa jo ima vsedrjavna šola. Zato se slovenska javnost zanima za svojo šolo, to je ne le njena dolžnost temveč tudi pravica.

POLOŽAJ SLOVENSKEGA ŠOLSTVA

Slovenska šola v Italiji deluje le na Tržaškem in Goriškem. V Beneški Sloveniji slovenske šole ni. Beneški Slovenci že sto let čakajo, da jim bo Italija priznala pravico do lastnega šolstva. V Beneški Sloveniji otroci niso v šoli deležni niti verouka v materinem jeziku, čeprav bi vsaj ta pouk moral biti v materinem jeziku, ker otroci prinese prve nauke in molitvice že z doma, če prihajajo iz vernih družin. V cerkvi ponekod sicer slišijo molitve, pridigo, petje in krščanski nauk v materinem jeziku, a v šolo isti jezik nimajo vstopa. Kako mora biti tem otrokom pri srcu, ko jim isti duhovnik v cerkvi sme pridigovati v domačem jeziku, v šoli pa tega ne sme? V šoli je poznan le en sam državni jezik. Ustavni člen in zagotovila, ki ščitijo narodne manjšine, so tu teptana ob najmlajših državljanih. Ker se morajo najmlajši pri državljanski vzgoji seznaniti z republiško ustavo, že v 6. členu Ustave zadenejo na grobo ugotovitev: tu je nekaj za nas, česar nam ne priznavajo. Tu so poklicane tudi krajevne cerkvene oblasti, da v duhu evangelija: «...pojdite in učite vse narode...» in koncilskih odredb store nekaj pozitivnega.

Drugo, kar nas teži, je počasnost urejanja. Imamo sicer zakon št. 1012 z dne 19. julija 1961, a se ne izvaja. Za Tržaško področje imamo poleg tega še Londonski sporazum, ki je v šolskih zadevah prav tako mrtva črka in se izvaja le obrobno z dodatnimi sporazumi za seminarje, izlete, pedagoške opazovalce in sedaj je na poti tudi nekaj knjig. Mi pa se vprašujemo po nečem drugem, to je po dokončni ureditvi. Člen 10 omenjenega zakona dobesedno pravi: Prosvetni minister določi število stalnih mest za vodstveno, učno, upravno in strežno osebje šol s slovenskim učnim jezikom na osnovi splošnih veljavnih določb, kakor tudi odredb tega zakona, in sicer SEŠT MESECEV PO NJEGOVEM VSTOPU V VELJAVO.

Spričo te zagotovitve pa moramo povedati, da je preteklo ne le šest mesecev, temveč skoraj pet let, to je desetkrat po šest mesecev in še ni nič.

NEREŠENA VPRAŠANJA

Šolska uprava: na goriškem in tržaškem šolskem skrbništvu bi morali biti kompetentni funkcionarji, ki bi bili odgovorni in bi urejali vprašanja, ki zadevajo slovensko šolo.

2. Osnovne šole: treba bi bilo z odgovarjajočo uredbo določiti, koliko in katera so didaktična ravnanja za slovenske osnovne šole na Goriškem in Tržaškem. Za ta mesta didaktičnih ravnateljev je treba razpisati natečaj, da ne bodo ti ravnatelji le večno poverjeni, kar so nekateri že dvajset let, temveč naj bodo njihova mesta stalna.

Prav tako je potrebno urediti mesto ljudskošolskega nadzornika.

Ze leto in pol se govori o 100 stalnih učiteljskih mestih na Tržaškem in 43 na Goriškem. Ta mesta so bila ustanovljena z dekretom predsednika republike 16. novembra 1964, a še do danes po letu dni in pol ni potrebnega razpisa za ta mesta. Kdaj bo to dokončno rešeno in učitelji deležni ugodnosti?

3. Srednje šole: Srednje šole so bile ustanovljene z dekreti od 30. marca 1962 in dekret predsednika republike z dne 26. maja 1965 št. 1099 je določil: predmetnik, izpite in programe za te šole. Niso pa še določene stolice, prav tako ni razpisa za te stolice. Za višje srednje šole imamo le ustanovitvene dekrete, določeno je število stolice, ni pa razpisa za te stolice in smo zopet tam, kjer smo bili pred zakonom.

Nedavno je v deželnem svetu govoril svetovalec Stopper in navajal dolgo vrsto datumov in vrsto dekretov, ki ne povedo dosti. Na ureditev osnovnih šol čakamo, dana so zagotovila, toda kako dolgo bomo še čakali? Za srednje šole pa je poročevalec, kljub dolgemu poročilu povedal le nekaj jasnega, to je: kar zadeva srednje in višje šole čakamo na dekrete, ki bodo določili stolice in število mest, nato pa bodo razpisani natečaji. In prav na to čakamo že nad pet let. To je edino, kar je jasno. K temu samo dodajamo, da na to že dolgo, predolgo čakamo. Zakon je izšel leta 1961, danes pa že pišemo 1966.

Kar velja za učno osebje, velja tudi za vodstveno, upravno in strežno.

Spričo tega neurejenega položaja pa nastopajo anomalije, ki so v škodo slovenski šoli. Tako so v Gorici zaupali vodstvo kar treh šol: srednje, učiteljske in klasičnega liceja enemu ravnatelju;

na Tržaškem so ukinili samostojno upravo katinarske srednje šole in šolo pridružili svetoivanski srednji šoli; vodstvo svetoivanske srednje šole s podružnicami razredi in Katinari pa so naložili ravnateljici znanstvenega liceja s klasičnimi vzporednicami;

nabrežinsko didaktično ravnateljstvo so naložili openskemu didaktičnemu ravnatelju, ki mora sedaj skrbeti za vse osnovne šole gornjega Krasa od Bazovice do Štivan in Medje vasi.

Ce se že ničesar ne uredi na boljše, naj se vsaj ne obrača v slabše na škodo šole.

STROKOVNE SOLE

Po reformi srednje šole smo ostali brez potrebnih strokovnih šol. Šolska obveznost je sedaj osemletna. Pet razredov osnovne šole in triletna gimnazija. Kdor hoče na delo, kam naj gre na strokovno pripravo? Poleg tega pa je še zakon, da mladina ne sme pred petnajstim letom na delo. Mnogi končajo obvezno šolo že pred štirinajstim letom, na delo pa ne smejo. Naj si pustijo lase rasti in vzamejo v roke kitaro in naj gredo truba-durit?

Idelan je bil načrt in tudi predložen. Potrebujemo trgovsko in industrijsko strokovno šolo. A zopet tudi tu gluha ušesa, brez odgovora. Šolsko leto je končano, prvi kandidati iz nove srednje šole so tu, a zanje ni primerne šole, čeprav se jih je po anketi javilo nad petdeset.

SOLSKJE KNJIGE

Učenci osnovnih šol imajo pravico do brezplačnih knjig. Priznati moramo, da so jih tudi dobili. Toda vsako leto je kaj narobe. Enkrat knjig ni, ko pa so, je blizu konec leta. Sedaj nam manjkajo knjige za vsak razred osnovne šole. Ali jih naj učitelji učencem jemljejo ob koncu leta, da bodo potem na razpolago za nove učence? Ali so naši otroci državljani drugega razreda, da nimajo pravice do knjig, kot imajo do njihovi sovrstniki na italijanskih šolah?

Za srednje šole pa nam manjka cela vrsta knjig. Ob vseh razgovorih ostajamo v slepi ulici, iz katere ni najti izhoda.

DOGOVOR MED VATIKANOM IN BEOGRADOM

Preteklo soboto, 25. junija so v Beogradu podpisali diplomatski dogovor med Vatikanom in Jugoslavijo. Za Sv. Stolicu je podpisal dogovor msgr. Casaroli, za Jugoslavijo pa Milutin Morača, predsednik zvezne verske komisije. Podpis se je izvršil v »makedonski« dvorani novega sedeža jugoslovanskega izvršnega sveta. Prisostvovali so za Sv. Stolicu še msgr. Bongianino, za Jugoslavijo pa ministrski namestnik Peter Ivečević, ki je vodil pogajanja v imenu jugoslovanske vlade, in Dimče Belovski. Po podpisu je oba vati-kanska zastopnika sprejel podpredsednik zveznega ministrskega sveta Boris Kraiger, pozneje pa je Milutin Morača priredil zakusko, katere se je poleg raznih diplomatov udeležil tudi beograjski nadškof msgr. Bukatko.

To je na kratko potek obnovitve diplomatskih odnosov med Sv. Stolicu in Beogradom, ki niso še uradni, temveč »poluradni«, kot se temu pravi.

S tem v zvezi ne bo odveč, če nekoliko orišemo najprej prelom diplomatskih odnosov med Vatikanom in Jugoslavijo, potem kako je prišlo do obnovitve in končno kakšna je vsebina in pomen nove pogodbe.

PRELOM DIPLOMATSKIH ODNOSAJEV

Predvojna Jugoslavija je imela redne diplomatske odnose z Vatikanom in je zato v Beogradu bival nuncij, pri Vatikanu pa opolnomočeni poslanik. Sprva je tudi nova Federativna ljudska republika Jugoslavija ohranila vse, kot je našla. Toda že prav kmalu je postalo jasno, da bo zaradi zadržanja rdečega jugoslovanskega režima težko obdržati redne diplomatske stike. V upanju, da bo vendarle šlo, je Sv. Stolica imenovala za nuncija v Beogradu ameri-kanskega škofa msgr. Hurleva. Vendar je tedanja verska politika jugoslovanskega režima ustvarjala vsak dan nove težave. Tista leta so bili na dnevnem redu procesi zoper duhovnike in redovnike, zaplenili so cerkveno lastnino, ukinjali samostan za samostanom, zapirali cerkve, napadali škofo proglasili ločitev Cerkev od države, vendar v resnici napenjali vse sile, da bi uničili Cerkev ali jo vsaj vpregli v svoj voz. Kako težke

so bile takrat verske razmere ostane priča skupno pastirsko pismo, ki so ga objavili jugoslovanski škofje jeseni leta 1945 in ga je v tisku v celoti objavil edinole »Slovenski Primorec«.

V želji, da čimprej uničijo katoliško Cerkev v Jugoslaviji, so tedanji voditelji udarili po možu, ki je bil nje hrbenica: zaprli so in potem obsodili na 16 let ječe zagrebškega nadškofa in predsednika škofovskih konferenc msgr. Stepinca. To je bil gotovo najtežji in najbolj usoden korak, ki ga je tedanja beograjska vlada zagrešila zoper katoliško Cerkev v Jugoslaviji. Da podkrepi Stepinčevo nedolžnost, je sv. oče Pij XII. imenoval msgr. Stepinca za kardinala. Beograd je smatral to kot provokacijo in je zato prekinil diplomatske odnose z Vatikanom; msgr. Oddi, zadnji nuncij v Beogradu, je zapustil svoje mesto, Beograd je prav tako odpoklical svojega odposlanika v Vatikanu (leta 1952).

Vsa ta politika jugoslovanskega režima do katoliške Cerkev v prvih desetih letih po vojni je potekala v znamenju stalinizma, ki je tista leta vladal tudi v Jugoslaviji. Kar so se partiji prej toliko let teoretično učili, to so tista leta dosledno izvajali ne samo na gospodarskem, temveč tudi na verskem polju.

PO PREKINITVI DIPLOMATSKIH ODNOSAJEV

Leta 1948 je bila Jugoslavija izključena iz Kominforma. To je važen datum za jugoslovanski režim. Prva leta po izključitvi so jugoslovanski komunisti hoteli dokazati Stalinu, da so bolj pravoverni komunisti kot drugi. Od tod tudi zadeva Stepinac in vse ostalo zlo, ki so ga napravili katoliški Cerkev. Toda prav kmalu so uvideli, kako velikega kozla so ustrelili, ko so inscenirali proces zoper nadškofa Stepinca. S tem so se najbolj zamerili na Zapadu, zlasti še v ZDA, kamor so se morali vedno bolj zatekati po gospodarsko in drugo pomoč zoper Stalina in njegove pomagače. Vendar jim ponos in razlogi notranje politike niso dopuščali, da bi se umaknili in popravili storjeno krivico. Kljub temu so dejansko v odnosu do Cerkev začeli popuščati. Razmere so se vsaj v praksi začele omilje-

vati. Velikih hrupnih procesov zoper duhovščino nismo več imeli. Tudi zastopniki katoliške Cerkev so uvideli, da je treba iskati nekak »modus vivendi« z režimom. Zato so se izogibali, kar se je dalo, odkritemu spopadu z oblastmi. V tem času je tudi umrl kardinal Stepinac in s tem je bila odstranjena najbolj sitna ovira za boljše odnose med Cerkvijo in režimom.

Ob smrti Pija XII. je bilo versko ozračje v Jugoslaviji vsaj nekoliko manj temno, ker je bilo vidno, da si voditelji ne želijo poglobiti sporov s Cerkvijo. Drugače je bilo na deželi, kjer razni partijski fanatiki niso razumeli znamenja časov in so še nadalje šikanirali versko življenje. Tedaj so se znova oglasili škofje. Na skupni konferenci so leta 1960 napisali pismo na poglavarja države Tita in v njem prikazali, kako se ne izpolnjujejo državni zakoni o verskih skupnostih z ozirom na katoliško Cerkev, in postavili tudi načela, na katerih naj bi snel praktičen sporazum med Cerkvijo in državo.

Na vlado je pismo napravilo ugoden vtis in pod Janezom XXIII. so se odnosi vidnoboljšali. Jasno je bilo, da si Beograd želi na kak način urediti pravne odnose s katoliško Cerkvijo. Vidni znaki za to so bili uradna udeležba jugoslovanskega zastopstva ob pogrebu Janeza XXIII. in ob kronanju Pavla VI., še bolj pa ob zaključku vati-kanskega koncila. Sv. Stolica je želje beograjske vlade razumela in zato je Pavel VI. poslal izdatno vsoto ob potresu v Skuplji ter predsedniku Titu poslal tudi zlato spominsko kolajno ob svojem kronanju: znamenje, da so že bili tajni stiki med Beogradom in Vatikanom. Uradni razgovori so se nato začeli junija 1964. Zaključili so se te dni s podpisom posebnega protokola v Beogradu 25. junija. Prejšnji dan je sv. oče Pavel VI. v nagovoru kardinalom z veseljem sporočil to vest.

KAKŠNA JE VSEBINA DOGOVORA

Predvsem je potrebno poudariti, da ne gre za konkordat, niti ne za »modus vivendi« med Sv. Stolicu in Jugoslavijo, temveč samo za prvi uradni dokument, ki naj urejuje odnose med katoliško Cerkvijo in SFRJ. Dokument obstoji iz štirih členov in uvoda. Prvi člen obsega izjavo o načelih, ki urejujejo odnose med verskimi skupnostmi in federativni socialistični republiki Jugoslaviji in ki so zajamčeni v ustavi. S tem ta člen jugoslovanske ustave zadobiva še večjo moč, ker ga sprejme tudi Sv. Stolica.

V 2. paragrafu istega člena jugoslovanska vlada priznava oblast Sv. Stolice nad katoliško skupnostjo v Jugoslaviji in priznava škofom pravico, da imajo stike z Vatikanom v verskih in cerkvenih zadevah.

Člen 2. poudarja splošnoveljavno določbo na katoliški Cerkvij, da se katoliški duhovniki v izvrševanju svoje službe morajo držati v mejah vere in cerkvenega življenja in ne smejo zlorabljati svojega položaja v politične namene. Sv. Stolica se obvezuje, da bo postopala proti kršiteljem po določilih cerkvenega zakonika. Prav tako je v tem členu še ena izjava, s katero Sv. Stolica »v soglasju z načeli katoliške morale obsoja

(Nadaljevanje na 2. strani)

Slovenska krstna imena

Vlada je popravila veliko krivico, ki jo je naredil Slovencem fašistični kraljevski odlok z dne 9. julija 1939, ki je prepovedal dajati otrokom tuja in zlasti slovenska imena. Poslanska zbornica je že odobrila spremembo kraljevega odloka. Odboriti jo mora še senat, kar se bo gotovo zgodilo, saj so v zbornici glasovali proti samo misovci. Popravek se glasi:

Čl. 1. Razveljavi se prepoved dajanja tujih imen otrokom z italijanskim državljanstvom, ki jo določa čl. 72. kr. odl. z

Ce si ne bomo sami pomagali, bomo še dolgo čakali.

Katehetje so se kar sami lotili založništva veroučnih knjig za osnovne in srednje šole. Sedaj se bodo lotili še knjig za višje srednje šole. Ali ni to vzgled poguma! Pa ni bilo od nikoder nobenih fondov. In za druge knjige se ne bi moglo kaj sličnega storiti? Ob neprestanih učnih spremembah in negotovostih in neurejenosti, je to tvegano.

dne 9. julija 1939, št. 1238 o ureditvi maticnih knjig.

Čl. 2. Med prvi in drugi odstavek čl. 72. odl. z dne 9. julija 1939, št. 1238 se vstavi sledeč odstavek:

Tuja imena, ki se dajejo otrokom z italijanskim državljanstvom, se morajo pisati s črkami italijanske abecede, ki se razširi na črke j, k, x, j, w. Če gre za otroke pripadnikov priznanih narodnih manjšin, se imena lahko pišejo s črkami njihovega jezika, vsekakor pa v latinici.

Spet je torej odpravljena ena fašistična krivica. Kdo ve, kako bodo spreminjali barvo tisti uradniki v nekaterih anagrafskih uradih, ki so s samodopadanjem še vedno silili slovenske starše, da ne dajejo svojim otrokom slovenskih krstnih imen. Veliko zasluge za ta ukrep ima med drugimi Slovenska demokratska zveza v Gorici, ki je večkrat odločno zahtevala od vlade odpravo omenjenega fašističnega zakona. Tudi Slovenska skupnost je večkrat postavila to zahtevo.

Ob blagoslovitvi oltarja sv. Cirila in Metoda na Vejni

(Govor, ki ga je imel na slovesnosti dr. Stanko Janežič)

PETDESETLENICA FATIMSKIH PRIKAZOVANJ

Letos poteka 50 let, odkar se je leta 1916 v Fatimi na Portugalskem trem pastirčkom trikrat prikazal angel miru in jih povabil k molitvi in žrtvam.

Prihodnje leto bo pa 50-letnica znamenitih Marijinih prikazovanj 13. maja 1917 in potem vsak mesec istega dne do 13. oktobra, ko je sedemdesetisočgla mmožica prisostvovala velikemu javnemu čudežu, ki je potrdil resničnost prikazovanj. Ali ne bi bilo prav, da bi ob praznovanju 50-letnice v Fatimo poromali tudi zastopniki našega slovenskega naroda?

Jezuit Cabral popisuje svoja doživljanja ob romanju v Fatimo in pravi: »Nobena človeška beseda ne more izraziti, kar sem tam doživljal. Treba bi videti... Bil sem v Lurdu in v Rimu ob največjih slovesnostih, pa moram priznati, da so ene kot druge komaj senca tega, kar doživljam v Fatimi« (Srečko Zamjen, Fatima, Celovec 1961, str. 183).

Tudi ja zsem bil pred tremi leti v Fatimi, ko je bila blizu romarske bazilike posvečena ruska zednitična cerkev, in rečem samo, da bi se rad povrnil.

MOLITEV, POKORA, SPREOBRNENJE

Fatima je kraj molitve in pokore ter duhovnih in pogosto tudi telesnih ozdravljenj.

Marija, božja Mati, je skozi Fatimo spregovorila človeštvu 20. stoletja rešilno besedo, ki se glasi: vera, molitev, pokora, zadoščevanje, spreobrnjenje, ljubezen.

Beseda ni namenjena le Portugalcem, temveč vsem narodom sveta, posebno še tistim, ki priznavajo Marijo za svojo duhovno Mater in Kraljico.

Med te narode spada tudi naš slovenski narod, ki je dvanajst ali enajst stoletij krščanski in katerega zastopniki smo se zbrali danes v tem novem svetišču Matere in Kraljice, ki naj bi tukaj v naši bližini predstavljalo Fatimo in širilo njeno duhovnost.

Skozi fatimski kip nas gleda naša nebeška Mati, ki nas ljubi in zato želi, da se ne bi ustavljali ob nepomembnih zunanjostih in malenkostih in stranpotih, temveč bi mislili vselej na bistvo vprašanj: Kako je z našo notranjostjo? Ali smo resnično povezani z Bogom, s Kristusom, s Cerkvijo. Ali je naša vest čista in izpolnjuje svojo življenjsko nalogo ljubezni do Boga in do bližnjega.

Tudi zadnji vesoljni cerkveni zbor hoče od nas isto: da se notranje spreobrnemo, da izčistimo svojo duhovno podobo, da bo iz nas odseval resnično obraz Kristusa, njegove svete Matere in njegovih svetnikov.

APOSTOLI EDINOSTI

Primorski Slovenci se že skoro 20 let vsako leto zbiramo ob kipu fatimske Matere božje meseca septembra na Opčinah.

Naša ljubezen do fatimske Marije mora ob tem novem svetišču, ki stoji na našem kraškem kamnu med borovci nad tržaškim zalivom, dobiti nov zagon in novo poglavitost.

Božja Mati je ob svojem vabilu k molitvi in pokori izrekla besedo Rusija, ki bi se naj ob sodelovanju vseh dobrih spreobrnila. Sveto Bogorodico je ganila ljubezen, ki jo skozi stoletja goji do nje marijanski ruski narod. S svojim materinskim srcem se je zavzela zanj. Hotela bi ga rešiti. Toda ne sama, temveč s pomočjo vseh vernih, tudi nas.

Ali ni to klic po ekumenskem delu zedinjenja vseh kristjanov, ki ga zato zelo priporoča II. vatikanski koncil?

Zato je med nami padla in obrodila sad misel, da bi v to novo Marijino svetišče na meji med Vzhodom in Zahodom Slovence postavili oltar slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, ki sta apostola edinosti. Vse od 9. stoletja dalje Vzhod povezuje z Zahodom. Čeprav sta bila Grka po rodu, sta že v 9. stoletju naše prednike učila v domačem narodnem jeziku bogoslužne ljubezni do Boga, Kristusa, svete Cerkve in božje Matere Marije. Zato sta žela velike uspehe in v srce ljudstva sta si s svojim delom sama napisala ime, ki ne bo zbledelo: svetnika.

Podoba svetih solunskih bratov naj tukaj v bližini kipa fatimske Matere božje v nas budi ekumensko zavest.

Danes vse človeštvo bolj kot kdaj prej čuti, da smo vsi ljudje drug na drugega povezani. Zemlja je le majhna krogla v vesolju in duhovno-telesna bitja, ki nosijo ime človek, sestavljajo eno samo občestvo. Narodi vseh kontinentov teže po sodelovanju in zbliževanju.

Danes je čas bolj kot kdaj prej, da Cerkve spregovorijo besedo o medsebojnem bratstvu. In Cerkev jo je s širokim raz-

mevanjem za potrebe časa že spregovorila skozi usta 2500 koncilskih očetov.

Krščansko bratstvo mora sedaj iz dneva v dan bolj postajati stvarnost. In sicer preko nas. Vsak dan se moramo z novim navdušenjem zavzemati za medsebojno edinstvo v naši lastni hiši, za razumevanje s sosedi in tujci in drugače mislečimi. Vsakdanji dialog je postal naša dolžnost. Področje dela je skoro brezmejno.

Slovinci imamo tukaj ne le kot posamezniki, temveč tudi kot narod izredno važno poslanstvo. Vzhod in zahod moramo povezovati: z jasnovidnim razumom, s pravim čutom za mero, z dušo, polno razumevanja, s srcem, ki ga je ena sama vseobsegajoča ljubezen.

Naš svetniški škof Anton Martin Slomšek, oče slovenske Cerkve, je že pred dobrim stoletjem spoznal našo vlogo v mednarodnem verskem življenju in je ustanovil zednitično družbo sv. Cirila in Metoda ter nas tako postavil med prve delavce novodobnega ekumenizma za ostvareitev vsekrščanskega zedinjenja. V tem je Slomšek svetovno velik in nevredni bi ga bili, če mu ne bi sledili.

Zato vas v njegovem imenu vabim v

Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, k molitvi in delu za vsekrščansko edinstvo in s tem k ostvarjanju vsečloveškega bratstva.

Sv. Ciril in Metod, apostola edinosti, naj na naše delo kličeta božji blagoslov.

Kot so določili slovenski škofje za vse župnije osrednje Slovenije, tako naj bo tudi med nami vsako leto nedelja sv. Cirila in Metoda ekumenska nedelja, posvečena molitvi in delu za zedinjenje.

Primerito bi bilo, da bi se prav to nedeljo vsako leto zbrali v tem svetišču ob oltarju sv. Cirila in Metoda, ki bo danes blagoslovljen, in skupno molili za edinstvo med nami in vsemi kristjani.

S posebnim zaupanjem pa se pri svojih molitvah in delu za cerkveno edinstvo in vsečloveško bratstvo obračajmo k božji Materi, ki je Srednica vseh milosti in Mati krščanske edinosti.

Ona naj nam prinese notranje preropenje, ki je najvažnejši pogoj resničnega bratstva. Ona naj nam prinese edinstvo z Bogom, ki nas bo pripeljal do edinstva z vsemi brati v Kristusu.

Pozdravljena, Marija, naše upanje, naša Kraljica in Mati.

Konferenca italijanskih škofov

V četrtek, 23. junija se je zaključila konferenca italijanskih škofov. Zbranih je bilo okoli 250 škofov. Škofje so na tem zasedanju predvsem izvolili člane raznih komisij in odborov. Preučili so tudi organizacijo dela. K besedi se je oglasilo 38 škofov. Zadnji dan zasedanja je sprejel škofove sv. oče. V nagovoru je dejal, naj italijanska škofovska konferenca rešuje vprašanja svojega ljudstva, kot delajo konference drugih narodov. Ohranja naj duhovne vrednote in daje pobude za versko življenje. Sv. oče je zopet poudaril veliki pomen koncila. Koncil je dogodek stoletnega pomena. Koncil ni nekaj dovršenega. Koncil je dal Cerkvi knjigo naukov in dekretov, ki morejo prinesiti Cerkvi novo pomlad. Cerkvi ni v korist brezdelje, kritika ali zavračanje koncilskega dela. Potrebno je proučevati, spoznati in potem prenesti v življenje dediščino koncila. Bodimo Bogu hvaležni za koncil in glejmo z zaupanjem v bodočnost Cerkve. Potem je sv. oče priporočil modro in učinkovito izvedbo liturgične reforme. Dotaknil se je vprašanja italijanskih škofij, ki jih je treba nujno skrajšati. Posebna komisija italijanskih škofov naj prouči razmere in potem stavi konkretne rešitve.

Avstrija ima letos 161 novomašnikov

V zadnjih dneh junija je bilo v Avstriji posvečenih 161 novih duhovnikov. 92 jih pripada svetnemu kleru, 69 pa raz

Odpravljen je indeks prepovedanih knjig

V sredo, 15. junija je vatikanski dnevnik »L'Osservatore Romano« objavil kratko, a zelo važno obvestilo. Novo ustanovljena Kongregacija za nauk vere (nekdanji Sv. oficij) odpravlja indeks ali seznam prepovedanih knjig in tako bistveno spremeni dosedanje zakonske postopke v presojanju slabega čtiva, v obsodbi in prepovedi knjig. Gre za važen korak v izvajanju koncilskih določil. Ta odlok Kongregacije za nauk vere odpravlja nepotrebno breme, a istočasno postavlja bralce pred težjo odgovornost pri izbiri čtiva. Do sedaj so cerkvene oblasti skrbele za izbiro dobrega ali slabega čtiva, če smemo tako reči, od sedaj naprej bo pa moral vsak sam izbrati, kar je dobro, odvračati, kar je slabo ali škodljivo. Cerkvene oblasti bodo še naprej pomagale pri izbiri in povedale bralcu, katerega čtiva naj se izogiba, ker je škodljivo ali nevarno. Cerkvena oblast pa ne bo od sedaj naprej več prepovedovala knjig, kakor je včasih to delala, ko je postavljala nekatere knjige v seznam prepovedanih knjig, to je na indeks.

ALI BOMO SEDAJ SMELI VSE BRATI?
Zadržanje cerkvenih oblasti do slabega čtiva bo podobno tistemu, ki ga že poznamo iz filmskega ali gledališkega sveta. Cerkvena komisija filma pregleda in pove svojo sodbo: film priporočamo, film je primeren ali dopusten za odrasle, film odsvetujemo ali celo odklanjamo. Po taki sodbi gledalec in bralec vesta, kako naj se zadržita. Jasno je torej, da ne bomo segli po knjigi, ki je slaba, pohujšljiva, škodljiva, umazana. Zival, ki se pase, se izogne strupeni travi. Po samem instinktu ali nagonu tako dela. Človek pa se mora ravnati po pameti. Ta nam pove, da se moramo izogibati tega, kar nam škoduje. Slaba knjiga škoduje naši veri in navedenosti: zato se je moramo izogibati. Tako nam narekuje zdrava pamet, če jo imamo. In če že moramo iz važnega vzroka seči po knjigi, ki je slaba ali nevarna, moramo s potrebnim znanjem in značajno trdnostjo odvrniti ali vsaj omejiti nevarnost za našo vero, za zaklad čistega in sploh krepkega življenja ter za idejno jasnost in doslednost.

VODNIK TI BODI VEST
Ni bogve kako vabljivo govoriti ali pisati o tem, da ne berimo vsega, kar nam pride pod roke. Ta in oni se bo namrdnili ob tem, češ, zakaj ne bi smeli brati vsega in kdo bi mi mogel braniti? Nihče ti ne bo od sedaj naprej tega branil! Branila ti bo tvoja vest, ki razodeva božjo voljo. In če se protivimo tej božji volji, grešimo, čeprav gre morda le za branje knjige, ki so jo označili kot slabo, nevarno, umazano in meni škodljivo. Nihče ne more namreč tajiti, da knjiga in tisk močno vplivata na mišljenje, čustvovanje in hotenje posameznega človeka, pa tudi celih množic. Vpliv slabe knjige je dosti krat trajen. Slaba pade v zgodnji pomlad, a se pozna še v pozni jeseni. Dolga vrsta pomembnih ljudi je že z žalostjo ugotovila, kako se je večkrat že v pozni jesenski dobi javljala kvaren vpliv knjige, nesrečno prebrane v zorni mladosti. Varnost se torej tiste tuje učenosti, ki seže v srce in nas napravi mlačne in lene. Slabo čtivo more škodovati veri tako glede una kot glede volje. Verj izpodkopuje

umske temelje; ob verskih skrivnostih vzbuja dvome; verske dolžnosti smeši.
Človek, ki ni sam dobro izobražen v filozofiji, bogoslovju in zgodovini, ne more zavrniti vseh ugovorov, ki jih veri sovrane knjige kopičijo proti umskim osnovam vere. Zato nastane nevarnost, da se človek ob takih ugovorih zmede. Ker ugovora ali slabega razpoloženja, v katero ga je slaba vera zvodila, ne zna razrešiti, se mu zdi, da ima ugovor prav in vera napak. Se več kot veri pa more škodovati knjiga navedenosti. Menda ga ni pametnega človeka, ki bi tajil, da niso nekatere knjige in številni listi ter revije škodljivi za pošteno in krepko človekovo življenje. Koliko je danes knjig in listov, ki smešijo katoliško vero, ki skušajo podreti cerkveno disciplino, ki zagovarjajo praznoverje in spačene pobožnosti, ki zagovarjajo razporoko, nepoštenost, izvenzakonsko spolno udejstvovanje, splav; ki stavijo v lepo luč laž, sleparijo, vojno, silo in izkoriščanje! In tako dalje. Kdo bi zmogel vse to naštet? In vse to naj bi bilo brez nevarnosti za nas? In vse to naj bi brali kar vprek? brez potrebe? Božji zakon nam vse to prepoveduje, naša vest naj nas pred vsem tem varuje. **LOJZE SKERL**
(Zaključek prihodnjic)

RADIO TRST A
Spored od 3. do 9. julija 1966
Nedelja: 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano. — 10.15 Od nedelje do nedelje na našem valu. — 11.15 Oddaja za najmlajše: S pravljico okrog sveta: (1) »Čudovita potovanja Danijela O'Rourkeja. Napisal Dušan Pertot. — 12.00 Nabozne pesmi. — 12.15 Vera in naš čas. — 15.30 »V fjakarju«, radijska drama. — 20.30 Iz slovenske folklorne: Rado Bednarik: »Pratika za prvo polovico julija«. **Ponedeljek:** 12.15 Počitniška srečanja, pripravil Saša Martelanc. — 13.30 Zbrane melodije. — 18.00 Ne vse, toda o vsem. — 19.15 Iz ženskih tednikov in revij. — 20.35 Zvoki, ugašeni na temo. — 21.00 Camille Saint-Saëns: »Samson in Dalila«, opera v treh dejanjih. **Torek:** 11.45 Popevke treh rodov. — 12.00 Iz slovenske folklorne: Rado Bednarik: »Pratika za prvo polovico julija«. — 17.20 Italijanska po radiu: Osnovni tečaj: 59. lekcija. — 19.15 Spoznavajmo naravo, napisala Mara Kalan. — 19.30 Slovenske zborovske pesmi. — 21.00 Gore v slovenski literaturi: Klement Jug: »Trije krti v snegu«, pripravil Martin Jevnikar. — 21.20 Iz niza javnih koncertov Radia Trst v sezoni 1965-66. **Sreda:** 12.15 Turistični razgledi, pripravil Franc Orožen. — 13.30 Glasba iz filmov in revij. — 18.00 Ne vse, toda o vsem. — 19.15 Sodobne bolezni: Gianfranco Garavaglia: »Definicija in omejitve pojma bolezni«. — 19.30 Motivi, ki so mladim všeči. — 20.35 Dobra sosesčina, glasbena oddaja, ki so jo pripravile celovška, ljubljanska in tržaška radijska postaja. — 21.00 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 22.10) Knjižne novosti: Vladimir Kavčič: »Upanje«, ocena Martin Jevnikar. **Četrtek:** 11.45 Trije glasovi, trije slogi. — 12.00 Josip Jurčič: »Deseti brat« (5) »Kvas se zaljubi v Manico«, priredba Martin Jevnikar. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, oddajo vodi Jože Peterlin. — 17.20 Italijanska po radiu: Osnovni tečaj: 60. lekcija. — 19.00 Zlata skrinjica - otroške pesmi in skladbe. Pripravila Desa Kraševac. — 19.40 Zbori Furlanije-Juljske krajine: Zbor »Costanza in Concordia« iz Kruke, ki ga vodi Orlando Dipiazza. — 21.00 »Žena«. Igra v treh dejanjih, ki jo je napisal Achille Torelli, prevedla Nada Konjedic. **Petek:** 12.15 Zena in dom, pripravila Jadviha Taljat. — 13.30 Glasbena potovanja po svetu. — 18.00 Ne vse, toda o vsem. — 18.30 Glasba Karla Pahorja, oddaja ob skladateljevi 70-letnici. — 19.15 Umetnostne galerije v Italiji: Milko Bambič: »Galleria dell'Accademia in Benetkah«. — 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik Egidij Vršaj. — 21.00 Koncert operne glasbe. **Sobota:** 12.15 Zivalstvo Jadranskega morja: Tone Penko »Morske zvezde«. — 15.30 Zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta, ki ga vodi Ubald Vrabec. — 16.00 Volan. Oddaja za avtomobiliste, s sodelovanjem Italijanskega Avtokluba. — 16.30 Franc Jeza: »Dekle na oglaš«, delo nagajeno na natečaju RAI. — 17.20 Skala in ladja. Komentarji o dogodkih po koncilu in v jubilejnem letu. — 18.30 Panorama ameriške folklorne, pripravila Susy Rim. »Balade«. — 19.15 Počitniška srečanja, pripravil Saša Martelanc. — 21.00 Josip Jurčič: Deseti brat: (6) »Marjan je ljubosumen«, priredba Martin Jevnikar. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, oddajo vodi Jože Peterlin. — 21.40 Operetne melodije.

Romarjem na pot v Einsiedeln

odhod 3. julija ob 20.45 povratek 8. julija zjutraj ob 0,50

695 rojakov odhaja na dolgo skupno božjo pot v Einsiedeln v zeleni Švici. Priromski Slovenci imamo v vsej slovenski zgodovini rekord, ker nikdar v preteklosti ni bilo tako velikih vsakoletnih romanj kakor so naša. Če gledamo na naše majhno ozemlje ob meji od Trsta do Gorice, je to prvenstvo po svojem pomenu še večje. Jedro naših romanj tvorijo skozi 17 let članice zaslužnih Marijinih družb in zavedne žene in moške iz nekaterih župnij, ki že več let prihajajo na skupne božje poti. Vsem vam, številni romarji, lep pozdrav in srečno pot pred Marijin oltar v švicarskih planinah! Vsi romarji dobro veste, da bo na skupnem potovanju tudi kaj pokore, a kljub temu poznamo romarsko palico v roke, saj veste, da je Marija božja v Lurdu priporočala ne samo molitev, ampak tudi pokoro! Vsem romarjem svetujemo, naj se v zadnjih urah pred odhodom vlaka dobro opočitajo, predvsem pa tudi duhovno pripravijo. Kdor le more, naj opravi sveto

spoved že doma, da bo že v Domodossoli v ponedeljek zjutraj velika in celotna služba božja! Vsa druga navodila so objavljena na romarski izkaznici, ki ste jo že prejeli na kraju vpisa. Vlak odpelje ob 20,45 v nedeljo in vrnemo se v petek, 8. julija ob 0,50. Sorodnike naših romarjev vabimo, naj čakajo z avtomobili na kolidorjih, ker takrat ni drugih prevoznih sredstev. Naša pot v četrtek je zelo dolga in zato se vračamo pozno; v Innsbrucku dobimo kosilo, sledi enourni obisk po lepem mestu in nato dalje čez Brenner proti Veroni, kjer bo večerja — po domače. Naš vlak pripelje v Innsbruck ob 12,35, točen odhod ni še določen. Celotni vozni red dobijo romarji na vlaku, ki se ustavi ob povratku v Tržiču ob 0,8. Nabrežini 0,37 in Sv. Križu 0,42. Iz Einsiedelna nam v zadnjem pismu sporočajo, da bo v torek zvečer po procesiji mestna godba pripravila poseben koncert v pozdrav slovenskim romarjem. Iz Ženeve tudi sporočajo, da bo naš ogled mesta z

občinskimi avtobusi doživeti prve vrste, čeprav se na francoščino malo razumemo. Dragi rojaki! Množica blizu 700 slovenskih romarjev bo štiri dni skupaj doživljala izredno božjo pot. Štiri jutra, štiri večere se bomo zbirali pred Marijinim oltarjem in molili za vse naše potrebe. Mnogi ali celo vsi bomo v teh dneh večkrat prejeli svete zakramente. Ali ni to velika stvar, ko organizatorji že iz večletne skušnje vemo, da bo poleg velikega izleta predvsem veliko skupne molitve, veliko službe božje, h kateri bodo vsi radi prihajali, z veseljem prihajali in lepo sodelovali. Prav zato se izplačajo vse nemajhne žrtve, ki jih organizacija takšnega velikega dela zahteva. Drage rojake, ki ostanete doma, lepo pozdravljamo in vsem priporočamo našo dolgo pot v molitev. Bodimo v duhu združeni vse te dneve in se prvo uro v petek zjutraj zopet veselo srečajmo! **ROMARSKI ODBOR**

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Trije kulturni delavci so umrli
Mesec junij je bil črn mesec za slovensko kulturo: v kratkem razdobju nekaj tednov smo poleg prof. Bekarja izgubili še tri kulturne delavce: glasbenika Cirila Preglja, znanstvenika profesorja Melika in komponista Marjana Kozina. **Ciril Pregelj** je bil po rodu Stajerc, rojen v Olševku pri Senčurju. Postal je učitelj, a se je istočasno posvečal glasbi in skladateljstvu. Znan je zaradi svojih učbenikov za poučevanje glasbe »Nageljčki« ter zaradi številnih zbirk svojih in narodnih pesmi; priredil je tudi napeve za več mladinskih iger. Umrli je na Koprskem, prav ko so v Dolini igrali mladinsko igro Jurčka, kateri je ravno Ciril Pregelj sestavil glasbene vložke. Za Cirilom Pregljem je umrl prof. **Anton Melik**. Ta je bil odličen znanstvenik, geograf, profesor na ljubljanski univerzi in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Kot geograf je spisal odlične knjige in razprave posebno o Sloveniji in o Jugoslaviji nasploh. Sestavil je tudi razne učbenike, tako da ga pozna vsak slovenski študent. Dne 20. junija je v Novem mestu umrl komponist **Marjan Kozina**. Pokojni je bil eden najodličnejših sodobnih slovenskih komponistov in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. V glasbenem svetu je poznan posebno po svoji operi »Ekvinočij«, kantati »Lepa Vida« in še drugih kompozicijah. **ZSKP V GORICI**
VABI K UDELEŽBI NA TABOR ZAMEJSKE MLADINE
ki bo na Repentabru v nedeljo 10. julija popoldne. Iz Gorice bodo vozili posebni avtobusi z odhodom s Travnika ob 14.30; vozili bodo tudi skozi vasi. V Gorici se vpišete pri g. Arturju Koshuti - ulica Mamelj 8. Čas za prijavo do sobote 9. julija popoldne.

Srce zmaguje

DIONYSOS. — ZAPRTA STACUNA V WOLVESTI
Z materinskim opominom, naj ne hodi prepozno domov, hiti Jon uro zatem proti »Laboureurju«. Sijajno, si misli, takale govorina sredi mesta, toda Jodo si jo lahko privoščil. **»Jon stoji pred oportanim vratarjem. Kje bo svatba?«** **»Salon številka pet,«** pravi livreja. **»Jon stopa počasi po stopnicah gor. Počasi, ker debela preproga dobro de njegovim nogam. Vsak dan ne zaišče v takšno je razkošje, fant! Številka dve. Se en stran- ni hodnik. Številka štiri... Ah, tukaj je »salon številka pet«. Previdno poslušaj. Čudno. Svatba vendar ni nikak molčeč prihod. Vsa ta dan poroke še ne. Potrka — spet nič. Odpre vrata — žive duše ni videti. Miza je vabljivo pogrnjena: bliskajoč kristal, srebrnina, cvetlice...**

Jon stopi dol do vratarja. »Najbrž še niso prišli,« godrnja dedec. »Gospod lahko tačas počaka v kavarni.« Kje, za božji čas, je običajna svatba? Saj je Jodo vendar zaklical: »Tako jo do »Laboureurja!« Jon stopi v dvomih v veliko kavarno. Mrmranje glasov, ki se iz njega zdaj pa zdaj oglaš, smeh ali pa vzklík kakega kvartopirca. Gost tobakov dim leži nad vsem. Zdjaj pa poišči kak tih kotiček, Jon, Tamle, za obokom. **»Zelite, gospod?«** Pa imaš že natakara na glavi. Saj, kaj naj naročim, si misli Jon. »Dajte mi... skodelico juhe.« To bo dva petdeset, k temu napitnina. Gospod tiplje skrivaj po žepu, koliko je drobiža. Tipaje lahko razloči nikeljaste novce in franke. Našeste se en frank in petinsemdeset za rezervo. In Joda ni! Saj menda ni navedel napadnega naslova? Miren bodi, Jon, in pogumno srkaj čisto juho, ne preveč hkrati, zakaj druge skodele ne moreš plačati. Kakor duh zavalovi nenadoma neka postava skozi dim, naravnost proti Jonovi mizi. Iz postave prihaja neko šušljanje, ne, nekaj, kar je podobno plašnemu mezzosopranu:

»Saj ste vendar gospod Gerrits, kaj ne? Jaz sem Job Mikker.« **»Aha,«** pravi Jon. **»Dà,«** kima Mikker, »ali bolje: Leopold Laermans; zdiker je moje pesniško ime.« **»Aha,«** zdiker razumem. Jon mu ponudi stol nasproti sebe, seže mezzosopranu v roko in se pri tem domisli: Prek prostranih planjav naj naš flamski korak bobni kakor silen ritem neugnanega poguma. Naša kri... in tako dalje. Ah dà, to je Job Mikker, ki zлага bojne himne na vse, kar luna obseva. Mikker šušlja čestitko k nagradi Akademije. **»Hvala,«** pravi Jon. Kje ostaja Jodo? Ze spet je tukaj natakara, a se obrne k Mikkerju: **»Zelite, gospod?«** Jon potiplje svoj kapital in olajšano zavzdihne: Mikker je naročil dve porciji in ne trenil z očesom. Se eno skodelico juhe, človek božji! In potem, ko si je oddahnil, a se hkrati spet zbal, da se bo moral od-

dolžiti, ujame Jon s pobožno nagubancnim čelom nekaj besed svojega vis-à-visa. Mikkerjeva postava — Hamlet! Hamlet! — je zašepetala namreč po desetminutnem molku cel stavek. Jon nenadoma zve, da bo postal sodelavec pri »Galeoni«, literarnem revolverskem listu: izhaja, kadar pač more izhajati, ima petinsemdeset naročnikov, dve sto zastojnih odjemalcev in nagrado Brabantke pokrajine. Jon pomisli na Comana Doyleja... Obdan z oblaki dima mu sedi Mikker negibno nasproti. Včasih se mu usta odpro — samo za spoznanje — zdaj bo nekaj slišati... Nak, ustnice se spet zatisejejo: urednik »Galeone« je pridržal besedo, tik preden jo je izgovoril. Diplomati, si misli Jon, in »bobneči koraki« pa »kri« takih junakov je sam bavljal: ljudje hočejo imeti drendaj in Mikker jim dela drendaj! Potem napoči trenutek, ko je tudi druga skodela prazna. Skodela je majhna. To bo mučen precep za Gerritsa. S tisoč franki od Akademije ne moreš prirediti gostij. Trpi, ne dojam niti betve več od zlogov, ki kdaj pa kdaj spolzijo od Hamleta. K sreči pride nenadoma odrešenje: taksi obstoji pred vrati. Še preden skoči

vozač s svojega sedeža, je opazil Jon v avtu pričo Verdussena. Plane pokonci: **»Na svidenje, Laer... ne, Mikker, in najlepša hvala za družbo. Oprostite, toda moram na svatbo.«** Pa švigne iz kavarne. Job Mikker mu je segel v roko, ne da bi kazal kaj začudenja. Roka takoj spet otmahne in Jon obsedi, ne da bi se ozrl. Jon stoji na hodniku, ko vstopita Jodo in Phinetta. Vrtar seže k čepici in pokaže po gledališko navzgor. Dvojni nasmehek poročnega para odseva v marmoru po veži. **»Ganljivo,«** pravi Jon Verdussenu. Verdussen odvrne: »Salamensko sem se zlačil. Kakšen domislek, da smo čenčali celo uro pri fotografu! Strela, pol dveh je!« Zgoraj se prikloni lakaj z belimi nogavicami in sname družbi plašče in klobuke. Drug lakaj — z zalisci kakor pred sto leti — široko stopa ženinu in nevesti naproti. **»Ali bi mi madame in monsieur hotela slediti?«** Pričama niti besede. Verdussen se reži. Jonu se je srce razvedrilo, prav po pobalinsko odmeva v njem pesem: Klobase, klobase, klobase jemo mi... (se nadaljuje)

GORIŠKE NOVICE

Romanja na Sv. Višarje v polnem razmahu

Na dan sv. Janeza Krstnika, 24. junija je vsako leto uradni začetek romanj na Sv. Višarje. Teda pridejo verniki iz Zabinic, kamor Sv. Višarje spadajo v cerkvenem oziru, ter iz Ukeve na otvoritev božje poti. Dokler ni bilo žičnice, so romali v pravem pomenu besede. Prihajali so po poti ob potoku preko žabniške planine in to v velikem številu. Sedaj so samo še redki, ki pridejo na dan sv. Janeza Krstnika k otvoritvenj službi božji. Vzrok bo v tem, da so ljudje veliko bolj zaposleni s turističnim prometom, ki se razvija v dolini, poleg tega jih je močno načel življenjski materializem, pa tudi to bo res, da so postale Sv. Višarje božja pot, ki je praktično odprta vse leto in zato uradna otvoritev ne privlači tako kot nekdanj.

Stalni duhovnik za čas poletja je letos prišel na Sv. Višarje v soboto, 18. junija. Kasneje, ko bo romarjev več, se bo število duhovnikov, ki oskrbujejo božjo pot, še povečalo. Letos so potrebni zlasti taki, ki obvladajo slovensko in nemško. Nemško govorečih vernikov nikdar ne manjka. Pač pa je posebnost letošnje romarske sezone velik dotok slovenskih romarjev, ki prihajajo praktično vsak dan bodisi posamič bodisi v organiziranih skupinah.

Tako so prišli v nedeljo, 19. junija najprej romarji iz fare Moravče (50 oseb), nato pa še iz Iga pri Ljubljani s svojim župnikom in dekanom g. Antonom Bergantom (47 romarjev). Naslednji dan so obiskali višarsko Mater božjo verniki iz Vodice na Gorenjskem (43 oseb), v torek,

Ob zaključku kulturne sezone na Goriškem

V nedeljo, 19. junija se je s koncertom moškega zbora ZSKP in »Kovačevim študentom« v Katoliškem domu zaključila kulturna sezona 1965/66 na Goriškem. Za dva ali tri mesece bo sedaj zunanje kulturno delo počivalo, naši kulturniki pa bodo čas uporabili za načrte za novo sezono. Zato ne bo odveč, če nekoliko pregledamo, kaj smo v pretekli sezoni naredili, da nam bo v spodbudo za nadalje.

KULTURNO DELO NA DEŽELI

Pri našem prosvetnem delu moramo ločiti deželo in mesto. Na deželi so vasi, ki kulturno samostojno delujejo, v mestu pa se poleg samostojnega delovanja koncentrirajo tudi dežela.

V prosvetnem delu imamo na deželi nekatere vasi, kjer se bolj ali manj udeležujejo, druge pa, kjer nimamo nič ali skoraj nič. Razlogov za delo in nedelo je več. Predvsem je odvisno od prosvetnih organizacij, potem tudi od dvoran ali kakih drugih sedežev, kjer je mogoče gojiti kulturno-prosvetno delo. V glavnem so pa le prosvetna društva nosilci kulturnega dela. Zaradi omenjenih dejstev so bili kulturno delavni predvsem v naslednjih vseh:

Pevma. Tam imajo prosvetno društvo »Jože Abram« in sedaj tudi večjo sobo ob cerkvi, kjer se lahko zbirajo. Prirejali so razne kulturne večere, gojili petje in pomagali zlasti v mestu.

Stevecjan. To je v kulturnem oziru najbolj razgibana vas. Domače Slovensko katoliško prosvetno društvo ima letos pokazati lepe uspehe predvsem s igro »Divji lovec« in s prireditvijo 1. maja med Borovci. Poleg tega so imeli številne kulturne večere in so pomagali pri skupnih nastopih v Gorici.

Standrež. Tu so pred kratkim odprli novo župnijsko dvorano in imeli v njej več iger in drugih prireditev. Gojijo tudi petje in imajo dva zbora, mešanega in mladinskega. Za še bolj uspešno delo jim manjka domače prosvetno društvo kot ga imajo v Pevmi in Steverjanu.

Doberdob. Tu je prosvetna tradicija že dokaj ukoreninjena, odkar imajo v župnijski majhno dvorano. V tej dvorani se vrši zelo razgibano kulturno in prosvetno delo s filmi, igrami, pevskimi nastopi itd. Imajo mešan zbor, ki pridno vadi. Morda bi imeli še večje uspehe, če bi se organizirali v prosvetnem društvu. Vemo, da imajo za prihodnost še večje načrte.

Razen v teh vaseh so gojili prosvetno delo tudi drugod, npr. v Podgori. Vendar

iz raznih objektivnih težav niso mogli pokazati kakih večjih samostojnih stvari. So pa sodelovali pri skupnih prireditvah zlasti v Katoliškem domu v Gorici. Skoraj po vseh vaseh imajo cerkvene pevske zборе, ki so ob danih priložnostih nastopili tudi izven cerkve v Kat. domu, za 1. maj v Steverjanu in drugod.

KULTURNO DELOVANJE V KD

Zaradi primerne zemljepisne položaja je bilo možno v velik meri osredotočiti delo v mestu samem, kjer je Katoliški dom postal res osrednje kulturno središče ne samo za meščane, temveč tudi za vso okolico. Kako je bila posrečena misel Katoliškega doma za vso našo manjšino na Goriškem, je pokazala ravno pretekla sezona. V Domu so igrale in nastopale najbolj različne skupine od goriških mestnih zavodov in organizacij do okoliških pevskih zborov, prosvetnih društev do Slovenskega gledališča iz Trsta in tujih skupin iz Ljubljane in Koroške, ki so v Domu gostovale. O prosvetno-kulturnem delu v KD pričajo še najbolj številke. Imeli smo šest večjih kulturnih večerov, dvanajst dramskih prireditev, dva koncerta in štirinajst raznih drugih nastopov poleg vzgojnih predavanj za razne stanove. Ob koncu tudi razstavo Branka Radunkovića. Statistika nam pove, da se je vseh teh prireditev in manifestacij udeležilo okrog devet tisoč oseb. Glede udeležbe ima prvenstvo »Divji lovec«. Pri prvi predstavi je bilo 700 udeležencev. Kje je v Gorici kaka druga dvorana, razen kino dvoran, ki more izkazati slično udeležbo v eni sami sezoni in slično število raznih kulturnih prireditev?

Ni pa rečeno, da smo dosegli največ, kar se doseči da. Lahko bi bili naredili še več, zlasti bi bila lahko še večja udeležba. Toda v mestu in na deželi so ljudje, ki trdijo, da so Slovenci, pa bojkotirajo katero koli predstavo, tudi tiste Slovenskega gledališča iz Trsta ali gostov iz Slovenije samo zato, ker so v Katoliškem domu.

Ko delamo zaključke ob koncu sezone, moremo reči, da se je marsikaj storilo in da je še vedno živa ljubezen do zdrave kulture, vsaj pri enem delu slovenskih ljudi. Pohvala gre zaradi tega vsem tistim številnim pevcem, igralcem, muzikantom in drugim, ki se s kulturnim delom ukvarjajo, kakor vsem tistim, ki se kulturnih prireditev udeležujejo. Daj Bog, da bi se število enih in drugih v novi sezoni še povečalo. (r+r)

21. junija pa 47 ljudi iz Smlednika, prav tako na Gorenjskem.

V soboto, 25. junija je prispela na povratku iz Rima v organizaciji ljubljanske potovalne družbe »Kompa« skupina Slovencev iz Novega mesta in Bele Krajine (60 oseb), med njimi 5 duhovnikov, ki so opravili sv. mašo na milostnem oltarju Matere božje. Isti dan so prišli tudi romarji iz vasi Pirniče v smedniški fari na Gorenjskem. Bilo jih je 30. Skoraj vsi so pristopili k zakramentu, med sv. mašo pa navdušeno prepevali Marijine in evharistične pesmi.

Naslednji dan, v nedeljo, so pa popoldne obiskali Sv. Višarje farani iz Sodražice in Ribnice na Dolenjskem, skupaj 140 oseb. Popoldne so poromali najprej h Gospe Sveti na Koroškem, popoldne pa prišli še na Sv. Višarje. Večje skupine Slovencev so napovedane tudi za nedeljo 3. in 4. julija, ko imajo v Sloveniji državni praznik.

V četrtek, 23. junija so imele Sv. Višarje čast pozdravit tudi slovenskega novomašnika iz Toronta v Kanadi g. Franca Turka, ki je bil posvečen v Torontu 4. junija, 12. junija pa opravil prvo sv. mašo v svojem rojstnem kraju Šmihel pri Novem mestu.

Tako dobivajo Sv. Višarje spet značaj slovenske božje poti, kot so ga nekdanj imeli, skupaj s Slovenci pa se k Materi božji zatekajo nemško in italijansko govoreči verniki, kar vse prispeva, da postajajo Sv. Višarje vedno bolj svetišče bodoče Združene Evrope.

—jk

G. Jože Peterlin — srebrnomašnik

Na praznik sv. Petra in Pavla je minilo 25 let, kar je v Ljubljani prejel mašniško posvečenje g. Jože Peterlin, salezijanski duhovnik. Po letu 1945 ga je življenjska pot pripeljala v Argentino, kjer je dolgo vrsto let vneto deloval po raznih salezijanskih zavodih v Patagoniji na jugu Argentine.

Leta 1962 se je vrnil v Evropo. Predstojnik so ga poslal v slovenski vzgojni zavod Marijanišče na Opčinah, kjer je pomagal oblikovati našo mladino skupaj z drugimi sobraty iz njegove družbe. Lani v jeseni je prevzel mesto vzgojnega prefekta v Alojzijevešču v Gorici. V kratkem si je tudi na novem službenem mestu pridobil mnogo prijateljev, saj je g. jubilat poznan kot človek iskrenega srca in vedno pripravljen pomagati. Skozi vse šolsko leto je tudi skrbel za slovensko službo božjo ob nedeljah na Placuti.

G. srebrnomašniku iskreno želimo, da bi še drugih 25 let uspešno deloval v vinogradu Gospodovem, našo mladino pa oblikoval v don Boscovem duhu in jo vneljal za vse, kar je dobro, lepo in plemenito.

Priznanja upokojenim šolnikom

Pretekli četrtek, 23. junija so v občinski »beli dvorani« podelili zlate medalje in diplome upokojenim šolnikom iz Gorice. Župan Martina, ki je otvoril svečanost, je v svojem govoru poudaril velike zasluge šolnikov pri vzgoji mladine. Navzoči so bili tudi dr. Sfiligoj, inšpektor osnovnih šol dr. Lebari, šolski provodnik, generalni tajnik goriške občine in drugi.

Med nagrajenci sta tudi dve učiteljici slovenskih osnovnih šol, Angela Cotič, ki je službovala na slovenski osnovni šoli v ulici Randaccio, in Terezija Lapanja, ki je poučevala v Pevmi. Obema zaslužnima učiteljicama, ki sta 45 let posvetili vzgoji mladine, iskreno čestitamo.

Za ohranitev ladjedelnice CRDA

Tudi v goriški pokrajini je naletel predlog vodstva IRI, da se osredotoči vodstvo vseh ladjedelniških obratov v Genovi in s tem ukine ladjedelnico sv. Marka v Trstu, na hud odpor. Goriško prebivalstvo solidarno podpira borbo Tržčanov za ohranitev ladjedelnice sv. Marka.

Na seji goriškega občinskega sveta pretekli petek je tudi župan Martina izrazil obžalovanje nad omenjenim predlogom IRI ter poudaril vezi prijateljstva in solidarnosti s tržaškim prebivalstvom v tem boju.

Tudi pokrajinski odbor je sklical izredno sejo in na njej sprejel resolucijo, v kateri poudarja važnost nadaljevanja ladjedelnice CRDA za gospodarski razvoj naše dežele. Resolucija naveda tudi, naj se prekliče premešitev tehničnega in upravnega vodstva CRDA v Genovo, ker bi to pritržalo idejno povezavo z Vzhodno Evropo in daljnim Vzhodom. Če bi že moralo priti do osredotočenja vodstva, naj bi imela nova družba svoj sedež v naši pokrajini.

Izidi izpitov na nižji srednji šoli

Na državni nižji srednji šoli v Gorici so izdelali v poletnem roku šolskega leta 1965-66 sledeči dijaki:

Cez III. A: Beccia Oskar, Cernic Luci-

TRŽAŠKE NOVICE

Slovenska skupnost za obrambo tržaških ladjedelnic

V četrtek, 23. junija je imel v Rimu govor predsednik družbe IRI Petrilli. Govoril je o položaju in preosnovi industrijskih podjetij z državno soudeležbo. Poudaril je, da mora italijanska industrija storiti vse, da bo vzdržala konkurenco v Evropski gospodarski skupnosti. IRI ima več načrtov za preosnovo v ta namen. Med drugim je omenil, da bodo morali združiti ladjedelniško industrijo in da bodo odsej po načrtih IRI-ja, ki jih seveda mora še odobriti vlada, gradili ladje samo v treh ladjedelnicah. Med njimi ni omenil ladjedelnic Sv. Marka v Trstu, kar pomeni, da bi morale biti po načrtih IRI-ja opuščene. Kar bo ostalo, bo združeno v eno podjetje s sedežem v Genovi. To je dvojni udarec Trstu in njegovemu gospodarstvu. V Trstu se je dvignil val protestov, ki so dosegli višek v splošni stavki.

RESOLUCIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

Tudi tajništvo Slovenske skupnosti v Trstu je takoj sprejelo resolucijo in jo poslalo prefektu dr. Mazzi, predsedniku družbe IRI Petrilliju in ministru za državne soudeležbe Bo-ju. Resolucija se glasi:

Novica o nameravani ukinitvi ladjedelnic Sv. Marka v Trstu in o združitvi vseh ladjedelnic, ki spadajo v okvir IRI-ja, tako da bi tradicionalno tržaško ladjedelništvo izgubilo svojo samostojnost, je globoko prizadela ter užalila vse tržaško prebivalstvo, tudi slovensko. Slovenska skupnost se zato tudi v imenu slovenskega prebivalstva pridružuje vsem protestom proti nameravani ukrepi in vsem akcijam, da podjetja z državno soudeležbo upoštevajo tržaški gospodarski položaj, visoke strokovne sposobnosti več kot sto let starega udejstvovanja Tržčanov na področju ladjedelništva ter zagotovijo ne samo obstoj ladjedelnic Sv. Marka, ampak tudi ustanovijo dovolj delovnih mest. To ne bo koristilo samo Trstu, ampak celotnemu državnemu gospodarstvu. Trst ne sme postati pastorka, ampak mora ostati to, kar je vedno bil.

Tajništvo Slovenske skupnosti poziva deželna oblastva, tržaško občino in vse tukajšnje merodajne kroge, naj ob splošni podpori vsega prebivalstva z vsemi silami preprečijo nameravani smrtni udarec Trstu, vlado pa, da sprejme zahteve Trsta, drži obljube, ki jih je Rim ves čas dajal

jan, Cogni Franko, Comelli Gregor, Frandolic Darji, Gravner Franc, Missio Leon, Pausic Rudolf, Pivk Pavel, Sobani Gabri-
jel, Vizintin Marij. 5 dijakov ima popravne izpite; 3 dijaki so bili zavrnjeni.

Cez III. B: Buzzi Verena, Cociancig Lavra, D'Autilla Loreta, Knez Lucijana, Mauri Elvira, Moro Ivana, Musina Gabrijela, Nanut Nadja, Princic Neva, Tabaj Iva, Terpin Marija, Ursic Marija, Vizintin Lilijana, Vizintin Nadja. 4 dijakinje imajo popravne izpite, 2 dijakinji sta bili zavrnjeni.

Cez III. C: Blasizza Sonja, Budal Lučana, Devetak Ana Marija, Ferletic Ana, Ferletic Franka, Hvala Silva, Jakoncic Loreta, Klanjscek Gabrijela, Klanjscek Marjeta, Klanjscek Sonja, Komjanc Ida, Predan Marija Klara, Radetti Bernarda, Radetti Erminija, Skok Ana, Suligoj Nevenka. 2 dijakinji imata popravne izpite.

Atleti Olympije napredujejo

Preteklo soboto in nedeljo so se vršile v Trstu lahkoatletske tekme za naraščajnike (allievi), in sicer A. i. »Coppa Italia«. Članji Olympije so dosegli naslednje uspehe: tek na 300 m: Spacapan B., 41"; tek na 2000 m: Palla, 6'26"4; met kopja: Leghissa M. 29.55 m; met diska: 1. Podberšček, 39.12 m; skok v daljavo: Makuc M., 4.94 m, Lescak, 4.40 m; skok v višino: Fantini S., 1.40 m; tek na 80 m: Tomsic B. 10"6, Lescak, 10"8; tek na 300 m zapreke: Fantini, 46"; tek na 1000 m: Stergulc M. 3'08", Kranner M. 3'10"; skok s palico: Leghissa M., 2.60 m; met krogle: 2. Podberšček, 11.98 m; štafeta 4x100: A) Tomsic, Lescak, Komavli, Spacapan B., 49"8; B) Makuc, Leghissa, Palla, Fantini, 52"4.

Atlet Komavli je bil v svoji seriji na 300 m čez zapreke prvi z deset metri prednosti, pa je po zadnji zapreki padel.

našemu mestu, izpolni njegove zahteve in spoštuje njegovo tradicijo.

Slovenska skupnost poziva tudi vse slovenske občinske uprave na Tržaškem, naj se pridružijo skupnemu protestu.

Trst, 23. junija 1966

Pozivu so se odzvale občine Nabresinje, Repentabor in Dolina.

KAJ BO?

V petek, 24. junija je bilo v Rimu število zastopstev in sporočil tržaške zahteve merodajnim krogom od Petrillija do raznih ministrov in politikov. Zdi se, da ni dobilo zadovoljivega odgovora. Gospodarski krogi so trdili, da so ladjedelnice Sv. Marka izguba in da se že več let vlečejo naprej s pomočjo tako imenovanega dopolnilnega sklada. To drži, toda ne pomeni odgovora na vprašanje, zakaj bi moralo biti središče italijanskega ladjedelništva v Genovi in ne v Trstu. Poučeni viri pravijo, da je vlada pripravljena dati Trstu vsako leto okrog 5 milijard za dopolnilni sklad, kar pa ne pomeni gospodarske rešitve celotnega vprašanja. Takoj stoji Trst pred važno odločitvijo: da hla-
no presodi, ali kaže iti naprej po dosedanjih poti (ladjedelnice Sv. Marka bodo vsekakor obratovala še do leta 1970), ali najti kakšno gospodarsko boljše in pristranostno rešitev. O tem morajo odločiti strokovnjaki in pri tem absolutno upoštevati ladjedelniške tradicije tržaškega prebivalstva. Nekateri politični krogi pravijo, da je usoda ladjedelnic že započeta, in da je treba zdaj poskrbeti, kako najti drugo odgovarjajočo zaposlitev tržaških delavcev. Drugi napovedujejo, da bo do boja za ohranitev ladjedelnic nadaljevali. Zadnja beseda še ni padla, vse kaže, da bodo nastale velike spremembe. Slovenska skupnost je že povedala svoje stališče v gori navedeni resoluciji.

Širite „Katoliški glas“

Izidi matur na enotni srednji šoli v Dolini

Izdelali so: Bet Valter, Kermac Vilijem, Cuk Marij, Mokor Nerino, Pangerc Boris, Sik Fabrijan, Zobec Boris, Berdon Neven, Corradini Eleonora, Kozina Nevenka, Gornjak Almira, Lovriha Anamarija, Lovriha Sonja, Ota Andrejina, Sancin Marta, Slavica Nadja, Stefančič Amalija, Strajn Alojz, Strajn Neva, Strajn Dobrina, Sturman Klara.

23 kandidatov ima popravne izpite, eden je zavrnjen.

OBVESTILA

Zlata maša g. dekana ALOJZIJA PAVLINA, bo na Travniku v nedeljo 10. julija ob 9. uri popoldne.

NOVA MAŠA
NA MIRENSKEM GRADU
BO V NEDELJO 3. JULIJA OB 10. uri (jugoslovanski). POPOLDNE BO BLAGOSLOV.

Romanje na Sv. Višarje priredi Apostolstvo molitve v Gorici in sicer v nedeljo 24. julija. To nedeljo bo na Višarjah skupina Slovencev iz Združenih držav. Proglasite se pri g. Kleindienstu na Travniku.

Solsko skrbništvo sporoča, da bodo vsi t. m. objavljene prednostne lestvice posiljene za poverjena in nadomestna mesta na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1966-67. Lestvice bodo vpoglej za dobo desetih dni — od 12. do 12. ure — na državnih srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v ulici L. Fr. sin 14, Trst.

Solsko skrbništvo v Gorici obvešča, da je objavljena prednostna lestvica za poverjena in nadomestna proforska mesta na slovenskih srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpa trgovski L. 30, osmrtnice L. 50, več vrst davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici